

Roomsche Kerk staande te n belangstel- den omtrek per fiets, per n Hindhoven en Rindhoven eden gedurig e werklieden ar arbeid te het zijn bijna ", die reeds or het brood en niet veel er weduwe"

en een eigen en, werd niet aten van de en Limburg a deze bereid hij zijn arbeid God de Heere

en moed niet luser in een en duur werd i hoorders te t daarom een en ombouwen ar ruimte is et en zonder ezet. Daarom ernstig beroep e zoveel meer ederen. Iedere tijk welkom

o gaarne een en; wellicht e nog een stel en beter stel dan het oude zenden. gemeente kun- jzonder geval gedaan worden eld is er zelfs noodigen, om n, en weken met een lees- toch is een Words zoo de ook onder ar een Chris- en de kinderen t te hooren. t om iets voor t zijn gave Huizen Bouw- indhoven.

nistische week- eelde, heeft eraar aan het zing gehouden Christelijke op- ade gedachten

er op, hoe oud- deelde was van r niet van het Israel. Ook in onderwijs nog aan de Refor- volksschool te t de Refor- mationen regel van hun eisch, dat onderzoeken en leide om het ool in te zien, Bijbel te lezen. ling der volks- antsche landen

te hij aan, wat rger Onderwijs- rsprong aan de ven. De zonde rd, had zoowel stelijke ellende van de sociale anschen onder- n die gevolgen as de behoefte ogen, rechtge- teren. Zoo had verkt in en door om het leven verval voor het king van Gods

te Prof. Kuiper Hooger Onder- dat lag daar- neer in handen unden van het was, om dit rringen aan de opnieuwe te doen t: de eere van e jonge mannen ed van de onge- venmin mogen oger onderwijs later geroepen plaatsen in de Daarom moeten stielijk Hooger

hij er op, dat oest zijn voor formeerde Kerk rie bevat, toch stenvolk moest een volledig van de Calvi- te beginnen bij ad tot een vol- steit. te stemmen ook e. Hoe goed en ke kweekschool kanten is, toch risten een verza-

ken, wanneer men daarmee tevreden was. Het Gereformeerde beginsel eischt meer dan een seminarie, het eischt een Gereformeerde Universiteit, die voor alle faculteiten het Christelijk beginsel handhaaft. Moge daarom dit uitnemende woord ook bij onze Christelijke Gereformeerde kerken in Amerika in- gang vinden.

Leestafel.

Dr. F. W. GROSHUDE. NIEUW-TESTAMENTISCHE STUDIËN. I. Opmerkingen over Hebr. 1:1-4 met een bijlage over „Gods spreken door". Kampen — J. H. Kok — 1910.

Dr. GROSHUDE, predikant bij de Gereformeerde Kerk te SCHIEDAM, zendt met deze NIEUW-TESTAMENTISCHE STUDIËN het eerste deel van een periodiek in de wereld, dat hij, naar het voorbericht vermeldt, van plan is door andere deelen te laten volgen.

In die volgende deelen zal hij dan opnemen allerlei dat op het N.T. betrekking heeft, exegetische, kanonische, grammatische stukken, beoordeelingen of bestrijdingen van boeken op N.T. gebied.

Een tijdschrift, een nieuw tijdschrift alook op het gebied van de N.T.-studie.

Met bijzondere blijdschap begroet ik de verschijning van zulk een tijdschrift onder ons. Want, wel wil het mij, met het oog op wat ik gewaar werd van den arbeid van sommigen mijner ambtgenooten zoo te KAMPEN als te AMSTERDAM, voorkomen, dat de heer GROSHUDE met zijn: „Het is toch een niet te loochenen feit, dat sinds de wederopleving der Gereformeerde theologie tot dusverre juist de exegetische vakken het minst zijn beoefend!" — in zijn voorbericht zich leelijk verschijnt. Maar ik zal niet ontkennen, dat er, behalve dan uit den arbeid der hoogleraren en laat mij er aan toevoegen, ook uit dien aan een paar akademische proefschriften en enkele tijdschrift-artikelen besteed, van een wetenschappelijke beoefening der exegetische studie, onder ons Gereformeerden niet te veel bleek.

Dit nu is mijns inziens te betreuren, want ik ben het weer van harte met den heer GROSHUDE eens wanneer hij schrijft: „Toch blijft de bibliologische groep grondslag van het gansche gebouw der theologie."

Daarom verblijft ik mij over de verschijning van zijn tijdschrift als poging tot verheffing van de N.T.-studie.

Ook ben ik het goed met hem eens over wat hij schrijft omtrent de, ook op theologisch gebied, noodzakelijk geworden verdeling van arbeid.

De Oud-Testamentische, maar ook de N.T.-wetenschap eischt in onzen tijd den geheelen mensch. Zeker, het vinculum, de band, die de verschillende wetenschappen verbindt, mag aan niemand, die zich aan het wetenschappelijk bedrijf wijdt, onbekend zijn, waarom dan ook studie van de wijsgeerige omnisbaar is ter voorbereiding tot wijsgeerige studie ofwel wetenschappelijk bedrijf. En ook dient, wie zich aan een deel der Theologische wetenschap wijdt, voor alles Theoloog te zijn en alook een oog te hebben voor, — om den gangbaren term te gebruiken, het organisch verband der deelen. Maar, wie nu in zoo'n deel en ook zoo'n onderdeel iets zal praestieren, met zijn bijdrif daar de wetenschap zal verrijken, d.i. vooruitbrengen, dient er zich dan ook geheel aan te geven.

Men moge als schelden op „Specialistenthum", maar wie, om iets te noemen, in onzen tijd en als Oud- en als Nieuw-Testamenticus son willen poeseeren, maakt den indruk van een kind onder een in het costuum van de 17e.

Dr. GROSHUDE, die een verstandig man is, ziet dit dan ook in. Wanneer hij toch schrijft, dat „bijlikerwijze mag worden verwacht, dat diepere exegetische studie alle anderen ten goede zal komen," laat hij daarop volgen, „dat ik juist de N.T. vakken koos, is niet, omdat O.T. onderzoek mij minder noodsichijnt, maar omdat ik door persoonlijke voorliefde gedreven, sinds ruim 5 jaren al den tijd, dien ik mocht beschikbaar stellen, aan de N.T. wetenschap heb besteed."

Is mij alzo om bovengenoemde reden de verschijning van N.T. S. reeds een oorzaak tot blijdschap, zij is mij dit bovendien ook om wat dit eerste deel biedt in zijn OPMERKINGEN OVER HEBR. 1:1-4.

Dr. GROSHUDE geeft hier een exegetische studie over die plaats.

Een der meest bekende, maar, naar hij terecht opmerkt, ook „een der moeilijkste plaatsen uit het gehele N.T."; bovendien naar hij herinnert „een voorname locus classicus uit de dogmatiek".

Voorzover ik, die geen Nieuw-Testamenticus ben, het kan beoordeelen, getuigt deze studie van groote kennis der literatuur en van goede methode.

Wat er mij bijzonder weldadig in aandoot is, dat de geachte schrijver er zich nergens in beoogdt aan „excessen naar rechts", die, voor een juiste exegese toch, al evenmin dienstig zijn als de „excessen naar links".

Na dan herinnert te hebben, dat Hebr. 1:1-4 een locus classicus is in de dogmatiek, zegt GROSHUDE: „Bij zulke teksten immers bestaat altijd gevaar, dat men te eenzijdig uit dogma- tisch oogpunt beschouwt, zonder eerst nauw- keurig te exegetiseeren en na te gaan, of men werkelijk recht heeft uit een woord te leiden, hetgeen men er bij den eersten oogopslag in leest."

Na zulk een opmerking steek ik met Dr. GROSHUDE als exegeet, in goed vertrouwen van wal.

Dat „het wenschelijk is," naar hij zegt, „er we tot de eigenlijke exegese overgaan, afbreken van de tekstcritiek," klinkt mij ietwat bedenkelijk. Maar het loopt nog al goed af. Aan den Textus Receptus, of dien van SCHRIJVER (Stephans), welken GROSHUDE ten grondslag neemt, acht hij zich toch niet slaagde, en de resultaten van de tekst- kritiek, die Godverberlijkende studie om tot den zuiveren tekst der Heilige Schriften van het N.T. te komen, neemt hij dan ook over. Zelfs van Tischenor, dien dikwijls vergulde, wil hij nog wel wat leeren. Toch geef ik hem in overweging, bij een volgende wetenschappelijke exegetische studie wanneer hij van „de meer- denheid der matsekels" en van „de beste hand- schriften" spreekt, ze dan ook te noemen, en daarbij de gronden opgeven waarom hij met dat deel van den apparatus criticus een varia lectio volgt.

De exegese zelf is bezonnen en streng. Wat sympathie wekt is daarbij de nauwkeurig- heid en de groote zorg besteed aan het gram- maticale element.

Trouwens van Dr. GROSHUDE, die niet alleen Theologische doctor is, maar ook een vierjarige academische studie van de klassieke Philologie heeft gemaakt, welke studie hij met een wel-

geslaagd kandidaats-examen besloot, niet anders te verwachten.

Noemde ik straks bij de goede methode, ook de groote kennis van de literatuur, zoo van de oudere als van de nieuwere en nieuwste, met oordeel des onderscheids en met weldadig aan- doende zelfstandigheid van denken is van haar overal gebruik gemaakt.

Het resultaat waarvoor Dr. G. met deze zijn studie over de eerste vier versen van den HEBREER-BRIEF komt, is, dat zij de inleiding vormen van den geheelen brief en in 't kort den inhoud daarvan aangeven.

Dat zij voorop stellen de heerlijkheid van den Middelaar, die Hij en bezit krachtens Zijne Goddelijke natuur en verkreeg door het vol- brengen van het werk, waarvan breeder zal worden gesproken.

GROSHUDE stelt dan deze verbeterde vertaling voor:

Velelei malen en op velelei wijze heeft God van ouds tot de vaders gesproken door de profeten, maar in het thans gekomen laatste der dagen sprak Hij tot ons door Zijnen Zoon, Dien Hij gesteld heeft tot bezitter van alle dingen, door Wien Hij ook de wereld gemaakt heeft. Zijn Zoon, Die als uitstraling Zijner heer- lijkheid en afdruk van Zijn wezen en als drager van alle dingen door het woord van eigen kracht, nadat Hij reinigmaking der zonden had teweeggebracht, Zich gezet heeft ter rechterhand der Majesteit in den hooge en daarbij zooveel machtiger is geworden dan de engelen, als Hij voortreffelijker naam boven hen geërfd heeft.

Wat mij ook goed doet is, dat Dr. GROSHUDE genoeg esthetischen zin heeft voor de schoonheid van deze Schriftwoorden, die hij dan ook handhaaft tegen de onluigs ingebrachte bewaaren, o. a. van P. W. V. O. L. T. E. R.

Zij het Dr. GROSHUDE vergund, in SCHIEDAMS vriendelijke pastorie, veel tijd beschik- baar te stellen voor zijn N.T.-studien en vinden die dan haar weg naar zijn tijdschrift.

Verenigingsleken.

EEN UITSTAPJE OP KERKELIJK TERREIN

III.

Wie, die zich zet tot eene bespreking van den arbeid van de Geref. Kerken in Brabant en Limburg en dit een vorig jaar ook doen mocht en daarbij mocht stilstaan bij het werk, door Dr. Binnema verricht, zou ditmaal willen vernemen, met leedwezen dezen ontlopenen ijerigen bedienaar van Gods Woord te ber- denken, die werkte zoolang het dag voor hem was, met liefde en opgewektheid, op een arbeids- terrein, voor hetwelk hij zoo uitemden geschikt was, en waar hij eene ledige plaats heeft achtergelaten, die niet gemakkelijk te vervullen was.

Dr. Binnema werd reeds in 't begin van 1909 ongesteld; wel trad hij aanvankelijk nog hier en daar op, maar het viel hem zwaar en reeds in April moest hij zijn arbeid neerleggen en rust nemen. Den 12en November des vorigen jaars werd hij voorgoed aan zijn geliefden werkkring onttrokken.

Het behooft niet gezegd te worden, hoe zwaar het verlies drukt op den evangelisatie- arbeid in het Zuiden, die in ernstige mate met gebrek aan krachten heeft te kampen en ook, zopals reeds werd opgemerkt, financieelen steun dringend behoeft.

„Het zwakke Brabant", zoo lezen we in het officiële verslag over 1908-1909, „doet zooveel, bijna hadden wij gezegd, doet alles, wat het kan voor den arbeid der Evangelisatie. En dat, terwijl het aan geen anderen arbeid in Gods koninkrijk zijne gave onttrekt. En toch worden de bijdragen van Brabant niet kleiner. Het klein bedrag dat de collecten minder oprach- ten, werd door het ingesamelde in Brabantse busjes ruim overtroffen."

„Ook buiten N.-Brabant waren het vooral de busjes, die ons hielpen het evenwicht der in- komsten te bewaren."

„Wat met bijzondere bestemming voor Kerk- bouw te Venlo gegeven werd, is, omdat het onze jaarlijkse uitgaven en inkomsten niet wijzigt, afzonderlijk genoeit. Het begin is er — f 247.90. Met dit bedrag is er van bouwen nog geen sprake. In Venlo zijn wij met een veertigvoud pas geholpen. Gerakend echter met de ontaakte belangstelling zijn wij niet zonder hope, dat in Venlo spoedig een kerk zal ver- rijzen. Spoedig zeggen wij. Want alles dringt er toe. Zijn er inmiddels geen broeders of s- ters, die tot zoolang ons of persoonlijk, of zaamenlijk aan de f 5000 willen helpen, tegen een rente van 4 pCt., waarvoor Brabats kerken borg zeggen, zopals weleer voor Tilburg?"

„Dat is voor Limburg een behoefte."

Gaarne ondersteunen we van ganser harte dezen oproep om hulp.

De toestand in Limburg is trouwens over het algemeen nog niet bevredigend.

„Moet dat", zoo vraagt De Bode van de Geref. Kerken in Noord-Brabant en Limburg, „moet dat nog langer zoo blijven?"

„Ja Limburg een getuige tegen de Nederl. Geref. Kerken?"

„Neen, lang blijft dit niet meer zoo."

„We hebben goeden moed."

„Er komt toemeneende belangstelling; want de toestanden in het donkere Zuiden worden steeds meer en beter den kerken bekend."

Alleen klagtoonen zijn het trouwens niet, die uit Brabant en Limburg tot ons komen. Want getuigt het verslag van beproevingen, het mag ook van bijzonderen zegen mededeeling doen.

Het verslag mag spreken van blijkbaren voor- uitgang in den arbeid.

„Onze Zendingpost Eindhoven was reeds zoo- veel toegenomen, dat daar ondertuigen en dia- kenonen konden gekozen worden en daarmee de Gereformeerde Kerk te Eindhoven tot openba- ring kwam. En spoedig daarna had met mede- werking der Deputaten, wat het financieele aan- gaat, de roeping van Dr. Binnema naar Ein- dhoven plaats. Daar, meer in het middenpunt van den arbeid, was ook de plaats van onzen Broeder Binnema. En hij zelf verlangde er naar, daar zijn jarenlangen arbeid te kunnen voort- zetten."

„Tilburg zou dan een anderen Dienaar des Woords beroepen, aan wien de Deputaten meer bijzonder Rosendaal en wat nader bij Tilburg is gelegen, konden opdragen."

„Waartijk een vernieuwing gaf die verwach- ting ons."

„Rosendaal, onze Westelijke Zendingpost, ging wel langzaam, ondanks verwisselingen, vooruit, maar biedt bij vaste bearbeiding meer vooruit- zicht. Daar werd door onderscheide Predi- kanten een Zondag gepredikt waarvoor wij bij dezen hun onzen dank betuigen."

„Op bijzondere wijze hielp hier de classis Leiden, die telkens uit haar midden kerken aanwist, wier Dieneren een Zondag te Rosendaal dienen, op de wijze alsof Rosendaal een vacante kerk van die classis was. Voor dit hartelijk betoon van broederlijke bieden wij aan die classis hier gaarne openlijk dank."

Helaas, dat de ziekte en het overlijden van Dr. Binnema zooveel schoone verwachtingen tijdelijk kwamen verstoren!

We willen van dezen arbeid, waaraan we een drietal artikelen wijdden, niet scheiden, zonder nog bijzonderlijk melding te maken van het werk van Broeder Dekker, die in Venlo zijn standplaats heeft, en daar nog steeds „met lust en niet ongezegend" zijn taak vervult.

Weet ge, hoe hij arbeiden moest?

„Wij zullen hem dan volgen op zijn weg, na des Zondags getuige geweest te zijn te Venlo van den vóór- en namiddagdienst, de Zondag- school, de catechisatie en de Jongelings vereeni- ging, alle door hem geleid."

„Maandagmorgen op reis naar Eindhoven en 's middags naar Helmond om te catechiseren."

„Dinsdag te Venlo weer twee catechisaties en gedeeltelijk de leiding der Jongelochters-ve- reening."

„Woensdagmorgen om de andere week op reis naar Maasbracht en Simpelveld, om op beide plaatsen, samen geteld, aan 22 catechisanten onderricht te geven. Vandaar komt hij met middernachtelijk uur weer te Venlo terug."

„Donderdag morgen te Venlo catechisatie en 's middags te Rosendaal, waarna hij daar in den wintertijd nog godsdiensttoespraken houdt."

„Dat zijn alle vastgestelde uren."

„En dan wat er nog bij wordt waargenomen aan bezoeken van afwezig gebleven kerkgaers, ouders van Zondagschool-kinderen en nieuw aangekomen protestanten of liders in het hos- pitaal te Venlo."

„En dan het bezoeken van verstrooiden en Roomtsen in allerlei plaatsen van Limburg, niet alleen nabij de reeds genoemde plaatsen, maar ook verder af, o. a. ook te Heerlen en Kerkrade bij mijnwerkers; om te spreken, bij- bels en tractaten aan te bieden!"

„Dat alles maakt, dat Broeder Dekker nu juist geen rentenierleven leidt. Altiid bezig! Want ook op reis in den trein is hij niet ledig, maar daar wordt menig gesprek aangeknoopt en tractaat aangeboden om 't Woord des Heeren te verbreiden."

Zoo werken in het Zuiden onze ijerige man- nen het moeilijk werk van de evangelisatie van Brabant en Limburg door onze Geref. Kerken.

„Door onze Geref. Kerken", we herhalen dit. Want, om alle misvatting afteijden, besluiten we met de opmerking, waarmede we onze be- spreking aanvingen, dat we in Limburg, dat we in dezen arbeid niet te doen hebben met een stukke vereenigingsleven in den gewonen zin, maar met een taak van de Geref. Kerken in Nederland.

Officiële Berichten.

Van April 1910—Maart 1911 is tot scriba der algemeene vergadering van de Zending- arbeiders op Midden-Java gekozen Dr. L. Netelenbos, Wonosobo; tot scriba der afzonder- lijke vergadering van Missioe. predikanten Dr. B. J. Esser te Poerbolingo; en tot scriba van den Raad van Toezicht op de Kenchenus-school Dr. M. van Stokkum, Poerbolingo.

Kort verslag van de vergadering der Classe Gorinchem, gehou- den 4 Mei 1910.

1. Namens de Kerk van Gorinchem opent Dr. Lindeboom de vergadering op de gebruikelijke wijze.

2. Na onderzoek der lastbrieven wordt het moderamen aldus vastgesteld: Dr. Reijenga, Praeses; Dr. van Diemen, Scriba; Dr. Lindeboom, Assessor.

3. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en onoveranderd goedgekeurd.

4. De Commissie, benoemd om den raad van eene der kerken bij te staan in het uit- den weg ruimen van gerezen moeilijkheden, brengt rapport uit van haar arbeid, hetwelk wordt goedgekeurd.

5. De Kerken van Gorinchem, Leerdam en Oudland denken mee, hare bijdrage voor de Zending te hebben verhoogd; de afgevaardig- den van enkele andere kerken zullen deze zaak nog aan de orde stellen in de vergadering van hun Kerkeraad.

6. Bij het onderzoek naar Art. 4: D. C. blijkt, dat in eene der kerken een niet-ge- wenschte verhouding tusschen ambtsdragers bestaat; op verzoek des Kerkeraads aldaar worden twee genabuurde kerken aangewezen, om te trachten met hem deze zaak tot een goed einde te brengen.

Op ontvangst eene der kerken advies inzake een Sabbatskwestie. De kerk van Lexmond heeft, naar het advies der vorige vergadering, hare verhouding tot de geloovigen te Ameide nader geregeld; de stipulatie wordt voorgele